

שמרו דדרשו

(ד"ה א' כ"ח ח')

חיי שרה

Issue 70

A publication of K'hal Adath Jeshurun of Monsey

כ"ז חשוון תשס"ו

“ויביאה יצחק האהלה שרה אמו... וינחם יצחק אחרי אמו...” (בראשית כ"א ד')

“And Yitzchak brought Rivkah into the tent of his mother Sarah... and Yitzchak was consoled after his mother...”

Rashi on this Passuk quotes the Medrash that Yitzchak's consolation for the loss of his mother was facilitated by Rivkah's likeness to his mother. Sarah Imeinu in her lifetime had excelled in the three primary Mitzvos given to women: Hadlokas Neiros, Challah, and Taharas Hamishpacha. As a sign of her scrupulous adherence to these Mitzvos, three corresponding miracles consistently occurred in her tent: the candles would burn from Friday to Friday, a Bracha was present in the dough, and a cloud (representing the Shechinah) hovered above her tent. With Sarah's demise these miracles ceased to occur. Upon Rivkah's entrance into the tent of Sarah these miraculous events resumed, filling the void felt by Sarah's absence and thereby bringing consolation to Yitzchak¹.

These three Mitzvos are not only applicable to women. Men are just as responsible to perform these Mitzvos if they are not performed by a woman. Their designation as “Women's Mitzvos” is based on the words of Chazal that these Mitzvos serve as atonement for Chava's involvement in the sin of the Eitz Hadaas. Adam HaRishon was considered the light of the world, its primary source of sustenance and the world's life-blood. As atonement for bringing death to Adam who represented these three concepts Chava was given three corresponding Mitzvos: Hadlokas Neiros, Challah, and Taharas Hamishpacha so that through them the world's light, sustenance and life-blood may be revived². It is for this reason that these Mitzvos serve as a protection for death during childbirth ל"ע, since the pain of childbirth is also an outgrowth of Chava's sin³.

The Mitzva of Challah is a Mitzva Min Hatorah to separate a portion of dough as a gift to the Kohanim, similar to Teruma. (In fact, Challah is referred to as Teruma in the Torah⁴.) Since the Torah associates this Mitzva with Klal Yisrael's entrance in to Eretz Yisrael, it only applies in Eretz Yisrael (Midoraysah) and when all of Klal Yisrael are present there⁵. However, Chazal instituted that Challah should be separated at all times and in all places, so that the Mitzva of Challah should not be forgotten⁶. Some Poskim discuss if theoretically the Mitzva would revert to a D'oraysah should all of Klal Yisrael return to Eretz Yisrael nowadays⁷. Some even suggest that it would possibly suffice that 600,000 Yidden are living in Eretz Yisrael to create a D'oraysah obligation of Challah in Eretz Yisrael⁸. The Poskim conclude that the obligation remains Midrabanan until the Final Ingathering of the exiles⁹.

Although the obligation of Challah today is only Midrabanan even in Eretz Yisrael, there originally remained some differences between Challah separated in Eretz Yisrael and the Diaspora. Additionally, in Eretz Yisrael itself there were two separate zones with different Halachos: Since originally when Chazal instituted the decree of Challah it was feasible in Eretz Yisrael to separate it in Tahara - purity, one was required to separate 1/24 of the dough and give it to a Kohen. If the dough became

¹ רש"י בראשית כד:טז, האהלה שרה אמו - ויביאה האהלה ונעשית דוגמת שרה אמו, כלומר והרי היא שרה אמו, שכל זמן ששרה קיימת היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת, וברכה מצויה בעיסה, וענן קשור על האהל, ומשמתה פסקו, וכשבאת רבקה חזרו. וכן איתא בבראשית רבה פרשה ס ד"ה טז ויביאה יצחק, וכיון שראה אותה שהיא עושה כמעשה אמו קוצה חלתה בטרה וקוצה עיסתה בטרה, מיד ויביאה יצחק האהלה. וכן במדרש אגדה בראשית פרק כד אות טז, וכשם שהיתה שרה זהירה בשלשה מצות שהאשה חייבת בהם, נדה וחלה והדלקת הנר, כך היתה רבקה זהירה.

² בראשית רבה פרשה יז אות ח', ומפני מה ניתן לה מצות נדה, על ידי ששפכה דמו של אדם הראשון לפיכך ניתן לה מצות נדה, ומפני מה ניתן לה מצות חלה, על ידי שקלקלה את אדם הראשון שהיה גמר חלתו של עולם, לפיכך ניתן לה מצות חלה, ומפני מה ניתן לה מצות נר שבת, אמר להן על ידי שכבתה נשמתו של אדם הראשון לפיכך ניתן לה מצות נר שבת. וכן בירושלמי שבת פרק ב הלכה ו, אדם הראשון דמו של עולם דכתיב ויניח את האדמה עפר מן האדמה... וגרמה לו חוה מיתה לפיכך מסרו מצות נדה לאשה ובחלה אדם הראשון חלה טהורה לעולם היה דכתיב ויניח ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה... וגרמה לו חוה מיתה לפיכך מסרו מצות חלה לאשה ובחלקת הנר אדם הראשון נרו של עולם היה שנאמר נר אלהים נשמת אדם וגרמה לו חוה מיתה לפיכך מסרו מצות הנר לאשה.

³ אבות דרבי נתן נוסחא ב פרק ט ד"ה על שלש, אדם דמו של עולם היה בשביל שגרמה לו לשפך לפיכך נתחייבה בנדה. אדם חלתו של עולם היה בשביל שגרמה לו שיטמא לפיכך נתחייבה בחלה. אדם נרו של עולם היה בשביל שגרמה לו שיכבה לפיכך נתחייבה בהדלקת הנר. כמאן אמרו חכמים על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן על שאינן זהירות לא בנדה לא בחלה ולא בהדלקת הנר.

⁴ במדבר ט"ו כ', "ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה כתרומת גרן כן תרימו אתה".

⁵ שו"ע יו"ד שכב ס"ב, אין חייבים בחלה מן התורה אלא בארץ ישראל בלבד, שנאמר: והיה באכלכם מלחם הארץ (במדבר טו, יט) ובזמן שכל ישראל שם שנאמר בבואכם (במדבר טו, יח) ביאת כולכם ולא ביאת מקצתכם. לפיכך חלה בזמן הזה אפילו בימי עזרא בארץ ישראל, אינה אלא מדבריהם.

⁶ טוש"ע שם ס"ג, מפרשין חלה בחוצה לארץ מדברי סופרים, כדי שלא תשכח תורת חלה מישאל. והיא פלוגתא בנדה מז. ע"ש ובכתובות כ"ה ע"א. וכ"פ ס' התרומה הל' אר"י, והרמב"ם (פ"כ מהל' איסו"ב ה"ג), והראב"ד (פ"א מהל' תרומות הכ"ו), והרשב"א (פסקי חלה שער ד'), מאירי (חלה פ"ד) והרא"ש.

⁷ ס' חלת לחם ס"א סק"ח.

⁸ שו"ת ציצ' אליעזר ח"י ס"א פ"ב, ע"ש.

⁹ חלת לחם שם, וכ"כ החזו"א יו"ד ס' ס"ד, וכ"מ במנח"ח מצוה שפ"ה, ע"ש.

Tamei – impure, then 1/48 of the dough was separated and subsequently burned, since impure Challah may not be eaten. This only applied in the portion of Eretz Yisrael that was re-conquered by Ezra. In the parts that were not taken by Ezra, where it was not possible at all to separate Challah in a Tahor state, one was required to separate 1/48 to be burned and then another small amount as a “second Challah”, which was given to a Kohen. This “second Challah” was instituted so that the process of giving Challah to a Kohen should not be forgotten. Since the second Challah is not really Challah and is merely a symbolic gesture, the Kohen may eat it even in an impure state. In the Diaspora one did the exact opposite: for the first Challah a small amount is taken and burned and for the second Challah 1/48 is taken and given to any Kohen even one who is Tamei¹⁰. Nowadays, we do not separate a second Challah anywhere nor do we separate 1/48, since even in Eretz Yisrael there is no longer Tahor Challah. It is sufficient to separate a minimal amount, although the custom is to separate a K'zayis¹¹. According to the Arizal one should separate 1/48 even nowadays¹².

A dough is only qualified for Challah separation if it contains a minimum of 43 and 1/5 Beitzim of flour¹³. This measurement is technically a dry volume measurement which can be converted into other dry volume measurements. However, since the amount of flour in a specific volume measure can vary substantially, the Poskim give the Shiur in weight. According to the Rach Naeh, one is required to take Challah if the dough contains 1.25 kilograms (2.76 lbs.) of flour, but should not make a Bracha unless it contains 1.67 kilograms (3.69 lbs.). According to the Chazon Ish one is required to take Challah from dough containing 1.2 kilograms (2.65 lbs.) of flour and makes a Bracha on 2.25 kilograms (4.96 lbs.)¹⁴. Dough that contains less than the minimum amount of flour does not require any Challah to be separated¹⁵. If one makes more than the minimum amount but less than the minimum for a Bracha, care must be taken that all the necessary flour is added prior to taking the Challah. Since this amount is questionable if it is obligated or not, any additional flour may create an obligation that was not present previously¹⁶.

The Shach points out that the Shiur of Challah (43 1/5 Beitzim) is encoded in the name חלה. The word חלה has the numerical value of 43 and the ה at the end refers to the additional one-fifth¹⁷. One may not purposely make small amounts of dough at a time in order to avoid the Challah obligation¹⁸. One who does not wish to make the minimum amount at all is not required to do so¹⁹. Many women have the custom to make enough dough on Erev Shabbos in order to perform this Mitzva²⁰. (Erev Shabbos was the day Adam and Chava were created and sinned²¹.) One who bakes Matza on Pesach may knead small amounts at a time to avoid separating Challah, since it is difficult to dispose of Challah properly without it becoming Chametz²².

Only dough made from one of the five grains (wheat, barley, spelt, oats, and rye) is obligated in Challah. If one made several pieces of dough each from a different grain, only the following combinations can be combined (by connecting the pieces to each other) to reach the minimum amount of dough required for Challah: wheat with spelt, barley with any grain except wheat, and spelt with any grain. The Rishonim dispute if oats can be combined with rye²³.

¹⁰ שו"ע יו"ד שכב ס"ד, ג' דינים לחלה בשלש ארצות וכו', ובס"ה הוסיף, חלת חוצה לארץ, אע"פ שהיא טמאה, הואיל ועיקר חיובה מדבריהם, אינה אסורה באכילה אלא על כהן שטומאה יוצאה עליו מגופו... לפיכך, בין בסוריא בין בחוצה לארץ, אם רצה להפריש חלה אחת, מפריש אחד ממ"ח ונאכלת לקטן שעדיין לא ראה קרי, או לקטנה שעדיין לא ראתה נדה, ואינו צריך להפריש שנייה. וע' ש"ך סק"ו, שביאר כל הטעמים.

¹¹ רמ"א שם ס"ה, וי"א כיון שאין חלה נאכלת בזמן הזה בארץ ישראל, גם בשאר מקומות אין צריכין להפריש רק חלה אחת, ולשרפה (טור בשם י"א ושאר פוסקים). וכן המנהג פשוט בכל מדינות אלו, שאין מפרישין רק חלה אחת בלא שיעור, ושורפין אותה כמו שהיו עושין כשמפרישין שתי חלות, שחלת האור לא היה לה שיעור. ומ"מ נוהגין ליטול כזית (מהר"ל). וע' חכמת שלמה פסחים מ"ח ע"א דצריך להריש חלה שלימה, וע' מש"כ בזה השו"ת בית אפרים או"ח ס' מ"ד. וראה כה"ח ס' תנ"ז סק"כ ט, של"ה שער האותיות אות קדושה.

¹² שער הכוונות פ' שלח, וע' ברכ"י יו"ד ס' שכ"ב סק"ב דלא שמיע לן שום חסיד שנוהג כן, וכ"כ בעיר אוזן מע' ח' אות ו'.
¹³ שו"ע יו"ד שכד ס"א, ואין חייב אלא חמשת רבעים. ומדה שמחזיק מ"ג ביצים וחומש ביצה, ממלאים אותו קמח, ואותו קמח הוא שיעור חלה. וכשממלאים המדה קמח, תהיה מחוקה ולא גדושה. והיאך ישעור לדעת שהיא מחזקת מ"ג ביצים וחומש, נתבאר בטור א"ח (ועיין בא"ח ס' תנ"ו) ומשקל חמשת רבעים קמח הוא תק"כ דרה"ם מקמח חטים שבמצרים.

¹⁴ הובא בס' לקט העומר פ"ה ס"ב, ע"ש.
¹⁵ שו"ע יו"ד שכד ס"ה, המפריש חלה מעיסה שאין בה שיעור, אינה חלה.
¹⁶ כך העיר בס' לקט העומר שם אות ד' בשם חכ"א.

¹⁷ ש"ך יורה דעה סימן שכד ס"א, מ"ג ביצים וחומש ביצה כו' - כמנין חלה ולרמז חומש יש ה' בסוף תיבת חלה שהרי אי אפשר לכתוב ה' במנין מ"ג אלא בתיבת חלה שהרי מיד כשתקח בידך מנין ה' נשאר בידך מנין ל"ח והרי חלה:
¹⁸ שו"ע יו"ד שכד ס"ד, אסור לעשות עיסתו פחות מכשיעור כדי להפקיע ממנו חיוב חלה.
¹⁹ ט"ז וש"ך שם.

²⁰ ש"ך שם סק"כ"ה, ומ"מ נהגו הנשים להדר בכל ע"ש אחר שיעור חלה. וכן ברמ"א או"ח רמ"ב כ', הגה: נוהגין ללוש כדי שיעור חלה בבית, לעשות מהם לחמים לבצוע עליהם בשבת ויו"ט, (סמך ממרדכי ריש מסכת ר"ה), והוא מכבוד שבת ויו"ט, ואין לשנות.
²¹ משנה ברורה שם סק"ו, כדי שיעור חלה - היינו מלבד שהלישה והאפיה הוא מכלל כבוד שבת ויו"ט כמו שמסיים לבסוף עוד יש בזה טעם כדי לקיים מצות חלה לפי שאיבדה את אדה"ר שהיה חלתו של עולם שנברא בע"ש, ע"כ. ומהאי טעמא היה נמי יום שחטאו, ופשוט.

²² רמ"א או"ח תנז ס"ב, יש אומרים דמותר לו ביום טוב ללוש פחות מכשיעור, כדי לפטור עצמו מן החלה (ר"ן ריש אלו עוברין).
²³ שו"ע יו"ד שכד ס"ב, חמשת מיני תבואה מצטרפין, שאם אין בעיסה אלא חמשת רבעים מחמשתן, מצטרפין. בד"א, כשערבן קמח. אבל אם לש כל אחד לבדו, ואין בו כשיעור, ומדבקו למין אחר, אין מצטרפין אלא בזה הסדר: החטים אין מצטרפין אלא עם הכוסמין, והכוסמין מצטרפין עם כל אחד ואחד. השיעורים מצטרפים עם הכל חוץ מעם החטים. שיפון מצטרף עם שיעורים וכוסמין, ולא עם שבלות שועל וחטים. שבלות שועל מצטרף עם שיעורים וכוסמין, ולא עם חטים ושיפון. ולהרמב"ם, כוסמין ושבלות שועל ושיפון מצטרפים.

The Mishna states that "Sufganim" do not require Challah separation²⁴. Most Rishonim explain "Sufganim" to refer to batter²⁵. Hence, batter made with flour is not obligated in Challah, if it is boiled or deep-fried. If the batter is baked (such as with most cakes), if enough flour is used, one must separate Challah²⁶. Regular dough that was made with the intention to be deep-fried (such as for doughnuts) is a Machlokes if it requires Challah separation. Hence, one should separate without a Bracha²⁷. If the dough was originally intended to be baked, it is obligated in Challah with a Bracha even if it is deep-fried in the end²⁸. Pancakes and similar foods that are made by spreading a batter over a hot surface do not require Challah²⁹. The Acharonim dispute the status of waffles etc. that are made in a form and not spread evenly on a surface³⁰.

Some Rishonim explain "Sufganim" to refer to hard, thin wafers³¹. The Maharsham points out that according to this explanation Matzo should not be obligated in Challah. He concludes that maybe for Pesach since Matzo is the main form of bread it would be required³². Others argue that only wafers that are fried or boiled are excluded from Challah; Matzo which is baked is certainly included³³. One who makes dough which is made only with fruit juice (not grape juice) and/or eggs without any water, should separate Challah without a Bracha³⁴. The Shulchan Aruch discourages people from making such dough, since this Challah does not become Tamei - impure, hence it may not be burned and must be given to a Kohen who has immersed in a Mikva³⁵.

Challah cannot be separated from flour. If one did so it is invalid, and Challah must still be separated from the dough³⁶. In the times when Challah was still separated in Tahara, one was supposed to separate the Challah as soon as the water was mixed into the flour and it began to bond, so as to prevent the Challah from becoming Tamei during the kneading process³⁷. Today, that all Challah is Tamei one should preferably not separate Challah until the conclusion of kneading³⁸. If one forgot to take Challah before baking, it must be taken from the baked bread³⁹. Although normally this is not ideal, Challah is purposely separated after baking during Matzo baking⁴⁰. If one needs to separate from baked bread, they should have in mind to exempt the taste of untithed bread absorbed in the pan it was baked in with the Challah separated⁴¹. One may not separate one Challah for bread and dough together⁴².

If more than one person owns the dough as a partnership, if they are baking it together and only afterwards dividing the bread amongst the owners, one Challah should be taken for the entire dough. If they are planning to divide the dough prior to baking it each individual must separate Challah for his portion, if the individual portion contains the minimum Shiur for Challah⁴³. This Halacha presents a dilemma for schools that wish to teach how to separate Challah to children. Often the teacher will make with the class a large amount of dough, and then divide the dough into small portions (less than the Shiur) for each of the children. If the dough is divided into small portions prior to baking, Challah cannot be taken from the dough and if a Bracha is recited it would be a Bracha in vain.

One should make the Bracha on Challah prior to separating the piece from the dough, just as all Brachos are recited prior to the performance of the Mitzva⁴⁴. If one separated the dough first, if it is still within "תוך כדי דיבור" – 2-3 seconds, the Bracha may still be said. After this time a Bracha may still be recited, as long as one has not verbally declared the piece "Challah"⁴⁵.

²⁴ חלה פ"א מ"ד.

²⁵ רע"ב שם, ראבי"ה ח"ב פסכים ס' תכ"א, כלבו ס' ב"ד, ר"ו נתיב ט"ז ח"ה, רא"ש ברכות פ"ו ס"א, רמב"ן הל' חלה, וכו"פ בשו"ע יו"ד ס' שכ"ט ס"א.

²⁶ שו"ע שם ס"ב.

²⁷ בשו"ע שם ס"ג פסק שפטורה, אולם כל הש"ך דכיון דגלגלה ע"ד לבשלה לא חל עליה חובת חלה דבתר דעתו אזלינן מיהו הרבה פוסקים חולקים דהיא דבלייתה עבה אפי' גלגלה ע"ד לבשלה חייבת בחלה דמיד נתייבה משעת גלגול כדאיתא בב"י לכן יש להחמיר להפריש חלה בלא ברכה או לאפות מעט ממנה שע"י כן תתחייב כולה בחלה וכדבסעיף שאחר זה וכמו שכתב הרא"ש וטור ופוסקים בשם מהר"ם ע"ש:

²⁸ שו"ע שם לכו"ע.

²⁹ שם ס"ה.

³⁰ ע' לקט העומר פ"ד אות כ', וע' שו"ת שבט הלוי יו"ד ס' רמ"ב שדעתו להקל.

³¹ רע"ב שם, וכ"כ הרא"ש בהל' חלה, והטור.

³² שו"ת מהרש"ם ח"א ס' קנ"ב ובהגהות מהרש"ם או"ח תנ"ז.

³³ שו"ת שבט הלוי שם.

³⁴ הטור ס' שכ"ט הביא בשם אביו הרא"ש שהסתפק, ובשו"ע ס"ט כ' שחייבת. וכל הש"ך דהיינו בלי ברכה, וע' פת"ש. וע"ע בשו"ת מנח"י ח"ח ס' ק"ט, שו"ת קנין תורה ח"ד ס' ק"ט, מנחת שלמה ס' ס"ח דאם עירב אפי' מעט מים חייבת. וע"ע שו"ת בצל החכמה ח"ד ס' י"ב.

³⁵ שו"ע שם ס"י.

³⁶ שו"ע יו"ד שכ"ז ס"א, המפריש חלתו קמח, אינה חלה, וגזל ביד כהן, ושאר העיסה חייבת בחלה.

³⁷ ש"ך, וברמב"ם פ"ז מהל' מתנות כהונה ה"ב וה"ד משמע שכן יעשה לכתחילה.

³⁸ שו"ע שם ס"ג, כה"ח או"ח ס' רמ"ב.

³⁹ שם ס"ה, וע' מנחת שלמה ס' ס"ח.

⁴⁰ שו"ע או"ח תנז ס"א, ואם אי אפשר להפריש חלה בעודה עיסה מפני המהירות, יפרישה אחר אפייה מיד, שיתן כל המצות בסל והסל מצרפם לחלה; וזהו הדרך היותר נכון. וע' שו"ע הגר"ז ס"ו. אבל בלא צורך אין לעשות כן אפי' בחלת חו"ל, ע' יד אפרים שם, ושו"ת שבט הקהתי יו"ד ס' ש"ב.

⁴¹ שם אות ב'.

⁴² ע' הגרע"א יו"ד ס' שכ"ד על הט"ז סקי"ד דהוה כב' מינים, ובמחה"ש או"ח ס' תנ"ז סק"ג בשם המהרש"ל.

⁴³ שו"ע יו"ד של ס"ב עיסת השותפין חייבת. וכל הש"ך יורה דעה סימן שכו סק"א אהא דאיתא שם דעיסה של שנים פטורה זז"ל, אם היו של שנים כו' - דוקא שאינם שותפים אבל אם הם שותפים חייב בחלה כדלקמן סי' ש"ל ס"ב וכב"י שכל שאין דעתו לחלק בצק אע"פ שדעתו לחלק אחר שנאפה מצטרפים:

⁴⁴ בשו"ע יו"ד שחכ ס"א כ' רק "בשעה שיפריש חלה יברך", אולם ברמב"ם פ"ה ה"א כ' "בתחילה", וכ"פ בקש"ע ס' ל"ה ס"א.

⁴⁵ ע' שו"ת בצל החכמה ח"ג ס' ע"ג.

After saying the Bracha, one should declare "הרי זו חלה" or "הרי זו תרומה", however it is not a requirement⁴⁶. This declaration may be made in any language⁴⁷. Some communities have a Minhag that the Rov of the city separates Challah and states that it should exempt anyone who forgot to separate Challah on his own⁴⁸.

Like all Teruma that became Tamei, Challah in Eretz Yisrael nowadays must be burnt. A non-Kohen may not derive benefit from the burning, whereas a Kohen may⁴⁹. In Chutz Laaretz, Challah may technically be eaten by a Kohen that immersed in a Mikva⁵⁰. However, the Rama writes that the Minhag is not to give Challah to a Kohen, since our Kohanim are not certain that they are Kohanim⁵¹. Some give Challah to a Kohen on Erev Pesach⁵². A non-Kohen that is burning Challah should burn it on its own fire since he is not permitted to derive benefit from it while burning⁵³. One should be careful not to touch the burning Challah with a utensil since it will absorb the forbidden taste and require Kashering⁵⁴. One who is unable to burn the Challah may wrap it and throw it in the garbage⁵⁵. In this case it is preferable that one separate less than a K'zayis⁵⁶. Challah should not be accumulated from week to week, since one may come to eat from it accidentally⁵⁷.

The Medrash⁵⁸ tells us that the Mitzva of Challah is one of three reasons for Hashem creating the world. It is one of the Mitzvos that causes Hashem to bring us Bracha in all of our endeavors⁵⁹, and protects a woman from harm during childbirth⁶⁰. Shlomo Hamelech refers to this Mitzva as the source of all his joy in all of his toil⁶¹. May we be Zocheh to perform this Mitzva as the Torah requires. אכ"ר

גוט שבת,
מאיר הלוי
פעיה"ק תובב"א

⁴⁶ הגרע"א ס' שכ"ח בשם הראב"ד כ' שיקרא שם, אולם ע' שו"ת שארית ישראל יו"ד ס' ל"ו שהפוסקים השמיטו דין זה משום דמעיקר הדין אין צריך, וכ"כ בתורת הארץ אות ל"ג.

⁴⁷ ישועות חכמה הובא בלקט העומר פ"י אות כ"ד, ופשוט.

⁴⁸ שו"ת מנח"י ח"ד ס' נ"ט, שש"כ בשם הגרשז"א, שו"ת ארץ צבי ס' מ"ז.

⁴⁹ רמב"ם שם פ"ה ה"ו, ש"ך ס' שכ"ב סק"ח ע"פ הרמ"א בס' של"א לענין תרומה.

⁵⁰ שו"ע יו"ד שכב ס"ה, חלת חוצה לארץ, אע"פ שהיא טמאה, הואיל ועיקר חיובה מדבריהם, אינה אסורה באכילה אלא על כהן שטומאה יוצאה עליו מגופו.

⁵¹ שו"ע או"ח תנז ס"ב, ויש אומרים שאין מאכילין חלה בזמן הזה לשום כהן (מהרי"ו). וע' מגן אברהם סק"ט הטעם משום שאין מחזיקים אותו ככהן ודאי דדילמא

נתחלה א' מאמותיו וכ"פ רש"ל ומהרי"ל, ע"ש. וע' מג"א ס' ר"א ס"ב. וע' בריב"ש שם, ובשו"ת מהרשד"ם אה"ע ס' רל"ה דאין לכהנים שלנו כתב יחוס ואין להם אלא

חזקה, וכ"כ הרמב"ם ה"ל איסור פ"כ ה"א. וראה יש"ש ב"ק פ"ה ס' ל"ה שכ', "ובעונותינו מרוב אריכות הגלות וגזירות וגירושים נתבלבלו, והלואי שלא נתבלבל זרע

קודש בחול, אבל זרע כהנים ולויים קרוב לודאי שנתבלבלו וכו", ע"ש. וע' בבית אפרים או"ח ס"ו שכתב דבא"י לא נתבלבלו אבל שאר ארצות ודאי יש לחוש שנתבלבלו.

ובשו"ת מנח"י ח"ח ס"א כתב דדעת הגר"א דגם כהני דידן הוה כהני חזקה, ע"ש. שאילת יעב"ץ ח"א ס' קל"ה, וכן בסידור יעב"ץ ה"ל פדיון הבן אות כ"ד, וע' דברי

ממודות בכורות דף ה' אות ט'. וכן הובא ביש"ש קידושין פ"א, ובחזו"א שביעית ס"ה סק"ב דכהנים נוהגים להחזיר דמי הפדיון משום ספק גזל. וע"ע שו"ת מהרי"ט ס'

קמ"ח שו"מ"ט, שו"ת דברי יואל אה"ע ס' קי"ח, ושבת הלוי יו"ד ס' קע"ג. והרבה אחרונים צווחו ככרוכיא נגד אלו שרצו להוציא ספק על יחוס הכהנים, ע' באה"ט ס'

קכ"ח דחלילה לומר כן וכן בערוה"ש שם. וע' שו"ת חת"ס יו"ד ס' רצ"א ובשו"ת חתן סופר ס' כ"ה דאין חוששין לדברי היעב"ץ וכ"כ הערוה"ש ביו"ד ס' ש"ה אות נ"ה

ובשו"ת דברי חיים יו"ד ח"ב ס' ק"ו. ובתולדות קול ארי' אות ל"ט כתב שהיה משתמש במעות אלו לקנת תשמישי קדושה, דאין מעות כשירים כמו זה. וע"ע בשד"ח מע'

כ' אות צ"ב. וע' מש"כ בכ"ז בשמר ודרשו #41, ואכמ"ל.

⁵² ש"ך ש"ך יורה דעה סימן שכב סק"ט, והכי נהגין האידינא בחלות דמצה ובחלות דכל ימות השנה לא נהגין ליתנה לכהן קטן וצריך לחלק בין פסח לשאר ימות

השנה, עכ"ל, וסתם ולא פירש טעמא דמילתא. וע' מ"ב שם דאין נוהגין כן. אולם בחכמ"א בשערי צדק דיני חלה כ' שכן נהגו בק"ק וילנא.

⁵³ רמ"א יו"ד שכב ס"ה, וי"א כשורפין החלה עושין לה היסק בפני עצמה, דישראל אסור ליהנות ממנה (מהרי"ק וכן הוא בתוספות פ' כל שעה). ובערוה"ש כ' דמותר

להשליכו בתוך התנור דאין זה נקרא נהנה, ע"ש.

⁵⁴ ס' הכשרות פי"ד הערה ס"ד.

⁵⁵ שו"ת מנח"י ח"ד ס' י"ג.

⁵⁶ שם, וטעמו כדי לצאת ידי הסוברים אין שריפת קדשים בפחות מכזית.

⁵⁷ ע' שו"ת שבת הקהתי יו"ד ס' רע"ז. ובכהן אפשר דיש להקל, ע"ש.

⁵⁸ בראשית רבה (וילנא) פרשה א אות ד', ר' הונא בשם ר' מתנה אמר בזכות ג' דברים נברא העולם, בזכות חלה, ובזכות מעשרות, ובזכות בכורים, ומה טעם

בראשית ברא אלהים, ואין ראשית אלא חלה, שנאמר (במדבר טו) ראשית עריסותיכם וכו'.

⁵⁹ דברים רבה פרשת כי תבא אות ה', ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה, א"ר יצחק בעיר, בשכר מצוות שאתה עושה בעיר, חלה וסוכה ונר ושבט,

⁶⁰ משנה שבת פ"ב מ"ו, על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן על שאינן זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר:

⁶¹ קהלת רבה (וילנא) פרשה ב אות י', כי לבי שמח מכל עמלי זו הפרשת חלה.